

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับความรู้ ด้านสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับการเกิด โรคอุจจาระร่วง ในเด็กอายุ 0 - 4 ปี การปฏิบัติด้านสุขภาพและความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติด้านสุขภาพกับการเกิด โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี ของอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยจะนำเสนอผล การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เรียงตามลำดับดังนี้

- 4.1 สภาพลักษณะทั่วไปของอำเภอเสริมงาม
- 4.2 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากรศึกษา
- 4.3 ความรู้ เกี่ยวกับการสุขภาพ
- 4.4 ระดับความรู้ เกี่ยวกับการสุขภาพ
- 4.5 อุบัติการณ์ของ โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี
- 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ เกี่ยวกับการสุขภาพกับการ เกิด โรคอุจจาระ-
ร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี
- 4.7 การปฏิบัติด้านสุขภาพ
- 4.8 ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติด้านสุขภาพกับการ เกิด โรคอุจจาระร่วงในเด็ก
อายุ 0-4 ปี
- 4.9 การปฏิบัติในแต่ละด้านของการสุขภาพ
- 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติ ในแต่ละด้านของการสุขภาพกับการ เกิด โรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี

4.1 สภาพลักษณะทั่วไปของอำเภอเสริมงาม

อำเภอเสริมงาม เป็นอำเภอหนึ่ง ของจังหวัดลำปาง มีพื้นที่ประมาณ 631 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินเขา มีพื้นที่ราบเพื่อการเพาะปลูกน้อย สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดลำปาง ห่างจากตัวจังหวัดลำปางระยะทางประมาณ 39 กิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และอำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอเกาะคา และอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

การปกครอง แบ่งออกเป็น 4 ตำบล 31 หมู่บ้าน 6,733 หลังคาเรือน ประชากร 28,086 คน เด็กอายุ 0-4 ปี มีจำนวน 2,296 คน คิดเป็นร้อยละ 8.17 ของประชากรทั้งหมด มีหมู่บ้านชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอาศัยอยู่ 3 หมู่บ้าน 238 หลังคาเรือน ประชากร 1,229 คน

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 97.3 ประกอบอาชีพทางการเกษตร สภาพอากาศค่อนข้างแห้งแล้ง มีฝนตกชุกเฉพาะเดือนสิงหาคม-กันยายน เท่านั้น ปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ 68.5 มิลลิเมตร

ศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภาคเหนือ (คนพื้นเมือง) ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม คล้ายคลึงกับประชากรภาคเหนือของประเทศ

(22)

4.2 ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามลักษณะด้านประชากร

เศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะด้านประชากร	เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ (ปี)			
15 - 24		95	33.9
25 - 34		157	56.1
35 - 44		27	9.6
45 ปีขึ้นไป		1	0.4
	รวม	280	100.0
2. สถานภาพสมรส			
คู่		259	92.5
หม้าย		2	0.7
หย่า		5	1.8
แยก		14	5.0
	รวม	280	100.0
3. ระดับการศึกษา			
ไม่ได้เรียน		38	13.5
ประถมศึกษา		221	78.9
มัธยมศึกษา		19	6.9

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
อุดมศึกษา	2	0.7
รวม	280	100.0
4. อาชีพ		
เกษตรกรรวม	242	86.4
รับจ้าง	35	12.5
รับราชการ	3	1.1
รวม	280	100.0
5. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
พอใช้	230	82.1
เหลือเก็บ	28	10.0
กู้หนี้ยืมสิน	22	7.9
รวม	280	100.0
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
2 - 5	210	75.0
6 - 10	70	25.0
รวม	280	100.0
7. จำนวนเด็กอายุ 0 - 4 ปีในครอบครัว (คน)		
1	256	91.4
2	24	8.6
รวม	280	100.0

ลักษณะด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจของประชากรที่ศึกษาพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 280 คน ทั้งหมดเป็นมารดาของเด็กอายุ 0 - 4 ปี และมารดามีอายุอยู่ระหว่าง 25 - 34 ปี ร้อยละ 56.1 มีสถานภาพสมรสคู่อยู่กับสามีร้อยละ 92.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตร (ร้อยละ 86.4) ด้านการศึกษาส่วนมากเรียนจบชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 78.9) รายได้ของครอบครัวต่อเดือน อยู่ในระดับพอกินพอใช้ ร้อยละ 82.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในจำนวน 2 - 5 คน ร้อยละ 75 และส่วนใหญ่จะมีเด็กอายุ 0 - 4 ปี เพียงคนเดียว (ร้อยละ 91.4)

4.3 ความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาล

จากการทดสอบความรู้ของมารดา เมื่อนำผลการทดสอบความรู้มาวิเคราะห์เป็นรายข้อ ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละความรู้ของมารดาเกี่ยวกับการสุขาภิบาล จำแนกรายข้อ

ความรู้	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. น้ำที่สะอาดจะไม่มีสี กลิ่น รสและเชื้อโรค				
ปะปนอยู่	245	87.5	35	12.5
2. น้ำฝนปลอดภัยจากเชื้อโรคมกกว่าน้ำในบ่อน้ำตื้น (บ่อขุด)	240	85.7	40	14.3
3. การต้มน้ำเดือดนาน 15 นาที สามารถฆ่าเชื้อโรคได้	229	81.8	51	18.2
4. น้ำดื่มหรือน้ำที่ใช้ขงนมให้เด็กควรใช้น้ำที่ต้มสุกแล้ว	262	93.6	18	6.4

ตาราง 2 (ต่อ)

ความรู้	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. น้ำที่ไม่สะอาด ถ้านำมาทำน้ำมนต์ จะสะอาดและใช้ได้	183	65.4	97	34.6
6. การถ่ายอุจจาระในส้วมรดน้ำ ช่วยป้องกัน โรคอุจจาระร่วงได้	266	95.0	14	5.0
7. อุจจาระของเด็กอายุ 0 - 4 ปี ไม่มีเชื้อ- โรค ถ่ายหรือทิ้งที่ไหนก็ได้	137	48.9	143	51.1
8. อุจจาระที่ถ่ายตามพื้นดิน อาจเป็นสาเหตุ ทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วงได้	258	92.1	22	7.9
9. ส้วมที่อยู่ใกล้บ่อน้ำไม่เกิน 10 เมตร เชื้อโรคไม่สามารถแพร่ไปสู่บ่อน้ำได้ เพราะมีดินกั้นอยู่	142	50.7	138	49.3
10. แมลงวันนำเชื้อจากอุจจาระ ไปสู่อาหาร ของคนได้	263	93.9	17	6.1
11. ขยะมูลฝอย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน แมลงสาบและหนู	273	97.5	7	2.5
12. ภาชนะรองรับขยะจากครัวเรือน ต้องมีฝาปิดและ ไม้ร้าว	234	83.6	46	16.4

ตาราง 2 (ต่อ)

ความรู้	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13. การเลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถ่มบ้าน ไม่กระทบ กระเทือนต่อสุขภาพของผู้อาศัยในมาถ่ม	139	49.6	141	50.4
14. นำใช้จากห้องครัว ควรปล่อยทิ้งไว้ เพื่อให้ เปิดไถ่ มาคู้ยเขียนาเทศอาหาร	134	47.9	146	52.1
15. การเก็บอาหาร ไว้ในตู้กับข้าวที่ป้องกัน แมลงและสัตว์ได้ เป็นการป้องกันโรค อุจจาระร่วงวิธีหนึ่ง	269	96.1	11	3.9
16. การทำความสะอาดขวดนม นอกจากจะใช่ แปรงขัดถูคราบหมอกแล้ว ควรต้ม ให้เดือดด้วย	249	88.9	31	11.1
17. ภาชนะใส่อาหารและน้ำดื่มสำหรับเด็ก ถ้าไม่สะอาดอาจทำให้เด็กป่วยเป็น โรคอุจจาระร่วงได้	266	95.0	14	5.0
18. ถ้ามือมีบาดแผล สามารถเตรียมหรือ ปรุงอาหารให้เด็กได้	243	86.8	37	13.2
19. ก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร ไม่จำเป็น ต้องล้างมือ ให้สะอาดทุกครั้ง	203	72.5	77	27.5

ความรู้ของมารดาเกี่ยวกับการสุขาภิบาล พบว่า มารดาตอบถูกและมีความรู้ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. มีความรู้ดี (ร้อยละ 80-100) ในหัวข้อต่อไปนี้

- ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน แมลงสาบและหนูร้อยละ 97.5
- การเก็บอาหารไว้ในตู้กับข้าวที่ป้องกันแมลงวันและสัตว์ได้ เป็นการป้องกันโรคอุจจาระร่วงวิธีหนึ่งร้อยละ 96.1
- การถ่ายอุจจาระลงในส้วมรดน้ำช่วยป้องกันโรคอุจจาระร่วงได้ร้อยละ 95
- ภาชนะใส่อาหารและน้ำดื่มสำหรับเด็ก ถ้าไม่สะอาดอาจทำให้เด็กป่วยเป็นโรคอุจจาระร่วงได้ร้อยละ 95
- แมลงวันนำเชื้อจากอุจจาระ ไปสู่อาหารของคนได้ร้อยละ 93.9
- น้ำดื่มหรือน้ำที่ใช้น้ำดื่มให้เด็ก ควรใช้น้ำที่ต้มสุกแล้วร้อยละ 93.6
- อุจจาระที่ถ่ายตามพื้นดิน อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคอุจจาระร่วงได้ร้อยละ 92.1
- การทำความสะอาดขูดนม นอกจากจะต้มน้ำประปาดูดคราบนมออกแล้ว ควรต้มให้เดือดด้วยร้อยละ 88.9
- น้ำที่สะอาดจะไม่มีสี กลิ่น รสและเชื้อโรคปะปนอยู่ร้อยละ 87.5
- ถ้ามือมีบาดแผล สามารถเตรียมหรือปรุงอาหารให้เด็กได้ ร้อยละ 86.8
- น้ำฝนปลอดภัยจากเชื้อโรคมกกว่าน้ำในบ่อน้ำตื้น(บ่อขุด)ร้อยละ 85.7
- ภาชนะรองรับขยะจากครัวเรือน ต้องมีฝาปิดและไม่รั่วร้อยละ 83.6
- การต้มน้ำเดือดนาน 15 นาที สามารถฆ่าเชื้อโรคได้ร้อยละ 81.8

2. ความรู้ปานกลางในหัวข้อต่อไปนี้

- ก่อนเตรียมหรือปรุงอาหาร ไม่จำเป็นต้องล้างมือให้สะอาดทุกครั้งร้อยละ 72.5
- น้ำที่ไม่สะอาด ถ้านำมาทำน้ำมนต์จะสะอาดและใช้ดื่มได้ร้อยละ 65.4

- ส้วมที่อยู่ใกล้บ่อน้ำไม่เกิน 10 เมตร เชื้อโรคไม่สามารถแพร่ไปสู่บ่อน้ำได้ เพราะมีดินกั้นอยู่ร้อยละ 50.7

3. ความรู้ในหัวข้อต่อไปนี้

- การเลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถุ่บ้าน ไม่กระทบกระเทือนต่อสุขภาพของผู้อาศัยในบ้านนั้น ร้อยละ 49.6
- อูจาระของเด็กรอายุ 0 - 4 ปี ไม่มีเชื้อโรค ถ่ายหรือเททิ้งที่ไหนก็ได้ร้อยละ 48.9
- น้ำใช้จากห้องครัวควรปล่อยทิ้งไว้ เพื่อให้เบ็ดไ่ก่มาคู้ย เชื้อหาเสขอาหารร้อยละ 47.9

4.4 ระดับความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาล

ผลการทดสอบความรู้ของมารดาเกี่ยวกับการสุขาภิบาล เมื่อนำมาจัดเป็นกลุ่มตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามระดับความรู้ของมารดา

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้น้อย (ร้อยละ 0 - 49)	6	2.1
ความรู้ปานกลาง (ร้อยละ 50 - 79)	132	47.2
ความรู้ดี (ร้อยละ 80 - 100)	142	50.7
รวม	280	100.0
$\bar{X} = 79.49$		S.D. = 11.77

เมื่อจำแนกระดับความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลของมารดา พบว่า มารดามีความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ร้อยละ 50.7 มีความรู้ปานกลาง ร้อยละ 47.2 และมีความรู้เพียงร้อยละ 2.1 และค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต 79.49

4.5 อุบัติการณ์ของการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอุบัติการณ์ของโรคอุจจาระร่วง เมื่อนำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงของเด็กอายุ 0 - 4 ปี

การป่วย	จำนวน	ร้อยละ
ป่วย	84	30.0
ไม่ป่วย	196	70.0
รวม	280	100.0

อุบัติการณ์ของโรคอุจจาระร่วง พบว่า ในช่วง 3 เดือน ที่ผ่านมา มีเด็กอายุ 0 - 4 ปีป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง ร้อยละ 30 ตามรายละเอียดดังนี้

จำนวนเด็กที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง

$$\text{อุบัติการณ์ของโรคอุจจาระร่วง} = \frac{\text{จำนวนเด็กที่ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง}}{\text{จำนวนเด็กตัวอย่างทั้งหมด}} \times 100$$

จำนวนเด็กตัวอย่างทั้งหมด

$$= \frac{84}{280} \times 100$$

$$= 30.0 \%$$

$$= 30.0 \%$$

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็ก
อายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ของมารดากับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

ระดับความรู้	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้น้อย (ร้อยละ 0-49)	2	33.3	4	66.7	6	100.0
ความรู้ปานกลาง (ร้อยละ 50-79)	45	34.1	87	65.9	132	100.0
ความรู้ดี (ร้อยละ 80-100)	37	26.1	105	73.9	142	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 2.14 \quad df. = 2 \quad P = 0.34$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความรู้เกี่ยวกับการสุขาภิบาลที่แตกต่างกัน
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($P > 0.05$)

4.7 การปฏิบัติด้านสุขาภิบาล

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติด้านสุขาภิบาล ของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี เกี่ยวกับ การสุขาภิบาลน้ำดื่ม การกำจัดสิ่งขี้ถ่าย การกำจัดขยะมูลฝอย การสุขาภิบาลที่ฟักอาศัย และการ สุขาภิบาลอาหาร ปรากฏผลดังนี้

4.7.1 การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลน้ำดื่มของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลน้ำดื่ม

การสุขาภิบาลน้ำดื่ม	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งน้ำดื่ม		
น้ำฝน	13	4.2
บ่อน้ำบาดาลและบ่อน้ำที่ถูกลักสุขาภิบาล	141	50.4
บ่อน้ำตื้น	126	45.0
รวม	280	100.0
2. การปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มของบ่อน้ำตื้น		
ต้ม	11	8.7
กรอง	42	33.3
ไม่มีการปรับปรุง	73	58.0
รวม	126	100.0

การสุขาภิบาลน้ำดื่ม เกี่ยวกับแหล่งน้ำดื่มของครอบครัวเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า มีการใช้น้ำดื่มจากบ่อน้ำบาดาลและบ่อน้ำที่ถูกหลักสุขาภิบาล ร้อยละ 50.4 รองลงมา คือ บ่อน้ำดื่มที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ร้อยละ 45.0 และต่ำสุดคือ น้ำฝน เพียงร้อยละ 4.6 สำหรับการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มของบ่อน้ำดื่มที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาลนั้น พบว่า ไม่มีการปรับปรุงเกินครึ่ง (ร้อยละ 58.0) รองลงมา คือ การกรองที่ถูกหลักสุขาภิบาล ร้อยละ 33.3 และต่ำสุด คือ การต้มเพียงร้อยละ 8.7

4.7.2 การปฏิบัติด้านการกำจัดสิ่งขี้ถ่ายของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของ การปฏิบัติด้านการกำจัดสิ่งขี้ถ่าย

การกำจัดสิ่งขี้ถ่าย	จำนวน	ร้อยละ
1. การมีส้วมราดน้ำ		
มี	263	94.0
ไม่มี	17	6.0
รวม	280	100.0
2. ประเภทของการใช้ส้วม		
ส้วมราดน้ำ (ของตนเอง)	245	93.2
ส้วมราดน้ำ (ใช้ร่วม)	18	6.8
รวม	263	100.0

ตาราง 7 (ต่อ)

การกำจัดสิ่งขับถ่าย	จำนวน	ร้อยละ
3. การใช้ส้วมของสมาชิกครอบครัวเด็กอายุ 0-4 ปี		
ใช้ทุกคน	210	75.0
ใช้บางคนหรือไม่ใช้เลย	70	25.0
รวม	280	100.0
4. การล้างมือหลังถ่ายอุจจาระ		
สบู่หรือผงซักฟอก	113	40.4
น้ำธรรมดา	75	26.8
ไม่ล้าง	92	32.8
รวม	280	100.0
5. การกำจัดอุจจาระของเด็กอายุ 0 - 4 ปี		
ถ่ายหรือเทลงในส้วม	155	55.4
ถ่ายลงในกระโถนแล้วเททิ้งบนพื้นดินหรือ		
ถ่ายลงดินแล้วปล่อยทิ้งไว้	125	44.6
รวม	280	100.0

การกำจัดสิ่งขับถ่าย พบว่า ครอบครัวของเด็กอายุ 0 - 4 ปี มีส่วนรดน้ำ ร้อยละ 94.0 และมีการใช้ส่วนร่วมกับบ้านอื่น ร้อยละ 6.8 การใช้ส้วมของสมาชิกในครอบครัวใช้ทุกคนสูงถึงร้อยละ 75 และใช้บางคนหรือไม่ใช้เลยร้อยละ 25 การล้างมือหลังถ่ายอุจจาระ ร้อยละ 67.2 โดยล้างด้วยสบู่หรือผงซักฟอกร้อยละ 40.4 สำหรับการกำจัดอุจจาระของเด็ก พบว่า มีการถ่ายหรือเทลงในส้วม ร้อยละ 55.4 และถ่ายหรือเทลงตามพื้นดิน ร้อยละ 44.6

4.7.3 การปฏิบัติด้านการกำจัดขยะมูลฝอยของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติด้านการกำจัดขยะมูลฝอย

การกำจัดขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย		
เผา ฟังหรือใช้บริการรถขนขยะ	209	74.7
กองทิ้งไว้รอบบริเวณบ้าน	11	3.9
ทิ้งบริเวณลำห้วย แม่น้ำหรือป่าเขา	60	21.4
รวม	280	100.0

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า ครอบครัวของเด็กอายุ 0 - 4 ปี ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผา ขุดหลุมฝังหรือใช้บริการรถขนขยะของเทศบาลเสริมงาม (ร้อยละ 74.7) รองลงมาคือทิ้งบริเวณลำห้วย แม่น้ำหรือป่าเขา ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ร้อยละ 21.4 และต่ำสุดคือกองทิ้งไว้รอบบริเวณบ้านซึ่งเป็นวิธีการกำจัดที่ไม่ถูกสุขาภิบาลเช่นกัน ร้อยละ 3.9

4.7.4 การปฏิบัติการสุขภาพที่พิกอาศัยของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติด้านการสุขภาพที่พิกอาศัย

การสุขภาพที่พิกอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
1. การเลี้ยงสัตว์		
เลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถนุบำรุง	110	39.3
ไม่มีสัตว์เลี้ยงหรือไม่ได้เลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถนุบำรุง	170	60.7
รวม	280	100.0
2. การมีน้ำโสโครกขังบริเวณบ้าน		
มี	53	18.9
ไม่มี	227	81.1
รวม	280	100.0

การสุขภาพที่พิกอาศัย พบว่า ครอบครัวของเด็กอายุ 0 - 4 ปี มีการเลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถนุบำรุง ร้อยละ 39.3 และไม่มีสัตว์เลี้ยงหรือไม่ได้เลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถนุบำรุง ร้อยละ 60.7 ส่วนการมีน้ำโสโครกขังบริเวณบ้านพบว่า มีน้ำโสโครกขังเพียงร้อยละ 18.9

4.7.5 การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลอาหารของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลอาหาร

การสุขาภิบาลอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
1. การทำความสะอาดเต้านมของมารดา ที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่		
ใช้สำลีชุบน้ำเช็ด	16	24.6
ใช้ผ้าแห้งเช็ด	29	44.6
ไม่ทำ	20	30.8
รวม	65	100.0
2. การทำความสะอาดขวดนม ขวดน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม		
ล้างด้วยผงซักฟอกและน้ำธรรมดา	65	23.2
ล้างให้สะอาด แล้วลวกด้วยน้ำร้อน	38	13.6
ล้างให้สะอาด แล้วต้มให้เดือดหรือหนึ่ง	177	63.2
รวม	280	100.0
3. การล้างมือก่อนเตรียมอาหารให้เด็ก		
ล้าง	152	54.3
ไม่ล้าง	128	45.7
รวม	280	100.0
4. การอุ่นอาหารให้เตี้ยก่อนให้เด็กกิน		
ทำ	162	57.9
ไม่ทำ	118	42.1
รวม	280	100.0

ตาราง 10 (ต่อ)

การสุขาภิบาลอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
5. การรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ของเด็กอายุ 0 - 4 ปี		
เคย	24	8.6
ไม่เคย	256	91.4
รวม	280	100.0
6. การล้างผักก่อนให้เด็กกิน		
ล้าง	270	96.4
ไม่ล้าง	10	3.6
รวม	280	100.0
7. การล้างผลไม้ก่อนให้เด็กกิน		
ล้าง	263	93.9
ไม่ล้าง	17	6.1
รวม	280	100.0
8. การล้างมือก่อนรับประทานอาหารของเด็กอายุ 0 - 4 ปี		
ล้าง	145	51.8
ไม่ล้าง	135	48.2
รวม	280	100.0

ตาราง 10 (ต่อ)

การสุขาภิบาลอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
9. วิธีการให้อาหารแก่เด็กอายุ 0 - 4 ปี		
ป้อนด้วยช้อน	72	25.7
ป้อนด้วยมือ	166	59.3
ป้อนด้วยมือและช้อน	42	15.0
รวม	280	100.0
10. การล้างมือก่อนป้อนอาหาร		
ล้าง	159	56.8
ไม่ล้าง	121	43.2
รวม	280	100.0
11. การเก็บอาหาร		
ในตู้กับข้าว	239	85.4
ฝาปิด	29	10.4
ถ้วยชามปิด	12	4.3
รวม	280	100.0
12. การทำความสะอาดภาชนะของเด็กหลังรับประทานอาหารทันที		
ผงซักฟอกหรือน้ำยาล้างจาน	124	44.3
น้ำธรรมดา	57	20.4
ไม่ทำ	99	35.3
รวม	280	100.0

การสุขาภิบาลอาหาร พบว่า มารดาที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ มีการทำความสะอาดเต้านมก่อนให้ลูกดูดนม ร้อยละ 96.2 และใช้ผ้าแห้งเช็ด ร้อยละ 44.6 เกี่ยวกับการทำความสะอาดขวดนม ขวดน้ำหรือภาชนะใส่น้ำดื่ม จะล้างให้สะอาดแล้วต้มให้เดือดหรือึ่ง ร้อยละ 63.2 มีการล้างมือก่อนเตรียมอาหารให้เด็กอายุ 0 - 4 ปี ร้อยละ 54.3 มารดามีการอุ่นอาหารให้เดือด ก่อนให้เด็กกิน ร้อยละ 57.9 และการรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ของเด็กพบเพียง ร้อยละ 8.6 การล้างผักก่อนให้เด็กกิน ร้อยละ 96.4 และผลไม้ก็เช่นกันมีการล้างก่อนให้เด็กรับประทานร้อยละ 93.9 สำหรับการล้างมือก่อนรับประทานอาหารของเด็กมีเพียง ร้อยละ 51.8 การให้อาหารแก่เด็กเกินครึ่งหนึ่งจะป้อนด้วยมือ (ร้อยละ 59.3) และการล้างมือก่อนป้อนอาหารแก่เด็ก ร้อยละ 56.8 การเก็บอาหารส่วนมากจะเก็บในตู้กับข้าว (ร้อยละ 85.4) การทำความสะอาดภาชนะของเด็กหลังรับประทานอาหารทันที ร้อยละ 64.7 โดยทำความสะอาดด้วยผงซักฟอกหรือน้ำยาล้างจาน ร้อยละ 44.3

4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลเกี่ยวกับการสุขาภิบาลน้ำดื่ม การกำจัดสิ่งขับถ่าย การกำจัดขยะมูลฝอย การสุขาภิบาลที่ปีกอาศัย และการสุขาภิบาลอาหารกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี ปรากฏผลดังนี้

4.8.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งน้ำดื่มกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็ก

อายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งน้ำดื่มกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

แหล่งน้ำดื่ม	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้ำฝน	7	53.8	6	46.2	13	100.0
บ่อน้ำบาดาลและบ่อน้ำ ที่ถูกหลักสุขาภิบาล	36	25.5	105	74.5	141	100.0
บ่อน้ำตื้น	41	32.5	85	67.5	126	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 5.25 \quad df. = 2 \quad P = 0.08$$

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งน้ำดื่มที่แตกต่างกันกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง
ในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

4.8.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มของบ่อน้ำตื้น กับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มของบ่อน้ำตื้นกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

การปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มของ บ่อน้ำตื้น	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต้ม	2	18.2	9	81.8	11	100.0
กรอง	12	28.6	30	71.4	42	100.0
ไม่มีการปรับปรุง	27	37.0	46	63.0	73	100.0
รวม	41	32.6	85	67.4	126	100.0

$$X^2 = 1.99 \quad df. = 2 \quad P = 0.37$$

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง การปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มของบ่อน้ำตื้น ด้วยวิธีที่
แตกต่างกันกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

4.8.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส้วมรดน้ำกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ
0 - 4 ปี

ตาราง 13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส้วมรดน้ำกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การมีส้วมรดน้ำ	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	78	29.7	185	70.3	263	100.0
ไม่มี	6	35.3	11	64.7	17	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 0.05 \quad df. = 1 \quad P = 0.83$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส้วมรดน้ำของครอบครัว กับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

4.8.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเภทของการใช้ส้วมกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงใน
เด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ประเภทของการใช้ส้วมกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

ประเภทของส้วม	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ส้วมราดน้ำ (ของตนเอง)	74	30.2	171	69.8	245	100.0
ส้วมราดน้ำ (การใช้ร่วม)	6	33.3	12	66.7	18	100.0
รวม	80	30.4	183	69.6	263	100.0

$$X^2 = 0.00017 \quad df. = 1 \quad P = 0.99$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเภทของการใช้ส้วมกับการเกิดโรคอุจจาระ-

ร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้ส้วมของสมาชิกครอบครัวเด็กอายุ 0-4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้ส้วมของสมาชิกครอบครัวเด็กอายุ 0-4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การใช้ส้วม	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ทุกคน	53	25.2	157	74.8	210	100.0
ใช้บางคนหรือไม่ใช้เลย	31	44.3	39	55.7	70	100.0
รวม	84	30.1	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 8.19 \quad df. = 1 \quad P = 0.004$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้ส้วมของสมาชิกครอบครัวเด็กอายุ 0-4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$)

4.8.6 ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือหลังถ่ายอุจจาระของมารดากับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือหลังถ่ายอุจจาระของมารดากับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

การล้างมือหลังถ่ายอุจจาระ	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	สบู่หรือผงซักฟอก	25	22.1	88	77.9	113
น้ำธรรมดา	22	29.3	53	70.7	75	100.0
ไม่ล้าง	37	40.2	55	59.8	92	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 7.93 \quad df. = 2 \quad P = 0.019$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือหลังถ่ายอุจจาระของมารดากับการ
เกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
(P < 0.05)

4.8.7 ความสัมพันธ์ระหว่าง การกำจัดอุจจาระของเด็กอายุ 0 - 4 ปี กับการ
เกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การกำจัดอุจจาระของเด็กอายุ 0 - 4 ปี
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การกำจัดอุจจาระของเด็ก	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ถ่ายหรือเทลงในส้วม	31	20.0	124	80.0	155	100.0
ถ่ายลงในกระโถนแล้วเททิ้งพื้นดิน หรือถ่ายลงดินแล้วปล่อยให้แห้ง	53	42.4	72	57.4	125	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 15.48 \quad \text{df.} = 1 \quad P = 0.000083$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การกำจัดอุจจาระของเด็กอายุ 0 - 4 ปี ที่
แตกต่างกันกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$)

๗๒
๖๖-๓๕๒๗
๕๕๑๘ ๗

เลขหมู่	
เลขทะเบียน	10๖309

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4.8.8 ความสัมพันธ์ระหว่าง การกำจัดขยะมูลฝอยกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็ก
อายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การกำจัดขยะมูลฝอยกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เผา ฝังหรือใช้บริการรถขยะ	59	28.2	150	71.8	209	100.0
กองทิ้งไว้รอบบริเวณบ้าน	6	54.5	5	45.5	11	100.0
ทิ้งลำห้วย แม่น้ำหรือป่าเขา	19	31.7	41	68.3	60	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 3.55 \quad df. = 2 \quad P = 0.17$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.9 ความสัมพันธ์ระหว่างการ เลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถุ่บ้านกับการเกิด โรคอุจจาระร่วง
ในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การเลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถุ่บ้านกับการเกิด โรคอุจจาระร่วง

การเลี้ยงสัตว์	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เลี้ยงสัตว์ไว้ได้ถุ่บ้าน	39	35.5	71	64.5	110	100.0
ไม่มีสัตว์เลี้ยงและ ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ไว้ได้ถุ่บ้าน	45	26.5	125	73.5	170	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 2.57 \quad df. = 1 \quad P = 0.27$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การเลี้ยงสัตว์ที่แตกต่างกันกับการเกิด โรคอุจจาระ-
ร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.10 ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีน้ำใสโครกขังบริเวณบ้านกับการเกิดโรค

อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การมีน้ำใสโครกขังบริเวณบ้านกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การมีน้ำใสโครก	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	มี	23	43.4	30	56.6	53
ไม่มี	61	26.9	166	73.1	227	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 4.83 \quad df. = 1 \quad P = 0.03$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีน้ำใสโครกของครอบครัวเด็กอายุ 0 - 4 ปี

กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0- 4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(P < 0.05)

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.11 ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดเต้านมของมารดาที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดเต้านมของมารดาที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การทำความสะอาดเต้านม	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ล้างสบู่ น้ำเช็ด	17	58.6	12	41.4	29	100.0
ผ้าแห้งเช็ด	9	56.2	7	43.8	16	100.0
ไม่ทำ	10	50.0	10	50.0	20	100.0
รวม	36	55.4	29	44.6	65	100.0

$$X^2 = 0.36 \quad df. = 2 \quad P = 0.83$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดเต้านมของมารดาที่ยังเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่แตกต่างกันกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0- 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

4.8.12 ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดขูดนม ขวดน้ำหรือภาชนะใส่ น้ำดื่ม
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดขูดนม ขวดน้ำหรือภาชนะใส่ น้ำดื่ม
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การทำความสะอาด	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ล้างด้วยผงซักฟอกและน้ำธรรมดา	25	38.5	40	61.5	65	100.0
ล้างให้สะอาดแล้วลวกด้วยน้ำร้อน	18	47.4	20	52.6	38	100.0
ล้างให้สะอาดแล้วต้มให้เดือดหรือหนึ่ง	41	32.2	136	76.8	177	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 11.61 \quad df. = 2 \quad P = 0.003$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดขูดนม ขวดน้ำหรือภาชนะ

ใส่ น้ำดื่ม ที่แตกต่างกันกับการเกิด โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$)

Copyrights reserved

4.8.13 ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนเตรียมอาหารให้เด็กกินกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนเตรียมอาหารให้เด็กกินกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

การล้างมือก่อนเตรียมอาหาร ให้เด็กกิน	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ล้าง	37	24.3	115	75.7	152	100.0
ไม่ล้าง	47	36.7	81	63.3	128	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 5.08 \quad df. = 1 \quad P = 0.03$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนเตรียมอาหารให้เด็กกินกับการเกิด
โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ลิขสิทธิ์ภาพถ่ายนี้สงวนลิขสิทธิ์โดย Chiang Mai University
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.14 ความสัมพันธ์ระหว่าง การอุ้มอาหารให้เต็ดก่อนให้เด็กกินกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การอุ้มอาหารให้เต็ดก่อนให้เด็กกินกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

การอุ้มอาหารให้เต็ด ก่อนให้เด็กกิน	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำ	45	27.8	117	72.2	162	100.0
ไม่ทำ	39	30.1	79	66.9	118	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 0.67 \quad df. = 1 \quad P = 0.41$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การอุ้มอาหารให้เต็ดก่อนให้เด็กกินกับการเกิด
โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($P > 0.05$)

ลิขสิทธิ์ภาพถ่ายโดยเจ้าของใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.15 ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ของเด็กอายุ
0 - 4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ของเด็ก
อายุ 0 - 4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	8	33.3	16	66.7	24	100.0
ไม่เคย	76	29.7	180	70.3	256	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 0.02 \quad df. = 1 \quad P = 0.89$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ของเด็กอายุ
0 - 4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0- 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

All rights reserved

4.8.16 ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างผักก่อนให้เด็กรับประทานกับการเกิดโรค
 อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างผักก่อนให้เด็กรับประทานกับการเกิดโรค
 อุจจาระร่วง

การล้างผัก	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ล้าง	80	29.6	190	70.4	270
ไม่ล้าง	4	40.0	6	60.0	10	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 0.12 \quad df. = 1 \quad P = 0.73$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างผักก่อนให้เด็กรับประทานกับการเกิดโรค
 อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

4.8.17 ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างผลไม้อ่อนให้เด็กรับประทานกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างผลไม้อ่อนให้เด็กรับประทานกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

การล้างผลไม้	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ล้าง	77	29.3	186	70.7	263	100.0
ไม่ล้าง	7	41.2	10	58.8	17	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 0.58 \quad \text{df.} = 1 \quad P = 0.44$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างผลไม้อ่อนให้เด็กรับประทานกับการ
เกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
(P > 0.05)

All rights reserved

4.8.18 ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนรับประทานอาหารของเด็กอายุ 0-4 ปี
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนรับประทานอาหารของเด็กกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

การล้างมือ	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ล้าง	39	26.9	106	73.1	145	100.0
ไม่ล้าง	45	33.3	90	66.7	135	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 1.09 \quad df. = 1 \quad P = 0.30$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนรับประทานอาหารของเด็กอายุ
0 - 4 ปี กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

All rights reserved

4.8.19 ความสัมพันธ์ระหว่าง วิธีการให้อาหารกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ
0 - 4 ปี

ตาราง 29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง วิธีการให้อาหารกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

วิธีการให้อาหาร	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป้อนด้วยช้อน	28	38.9	44	61.1	72	100.0
ป้อนด้วยมือ	43	25.9	123	74.1	166	100.0
ป้อนด้วยมือและช้อน	13	31.0	29	69.0	42	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 4.05 \quad \text{df.} = 2 \quad P = 0.13$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง วิธีการให้อาหารที่แตกต่างกันกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.20 ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนรับประทานอาหารให้เด็กกับการเกิดโรค

อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนรับประทานอาหารให้เด็กกับการเกิดโรค

อุจจาระร่วง

การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ล้าง	42	26.4	117	73.6	159
ไม่ล้าง	42	34.7	79	65.3	121	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 2.25 \quad df. = 1 \quad P = 0.16$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การล้างมือก่อนรับประทานอาหารให้เด็กอายุ 0 - 4 ปี
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($P > 0.05$)

All rights reserved

4.8.21 ความสัมพันธ์ระหว่าง การเก็บอาหารกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็ก
อายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การเก็บอาหารกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การเก็บอาหาร	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ในตู้กับข้าว	72	30.1	167	69.9	239	100.0
ฝาปิด	9	31.1	20	68.9	29	100.0
ถ้วยชามปิด	3	25.0	9	75.0	12	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 0.15 \quad \text{df.} = 2 \quad P = 0.92$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การเก็บอาหารที่แตกต่างกัน กับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.8.22 ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดภาชนะของเด็กหลังรับประทาน
อาหารทันที กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดภาชนะของเด็กหลังรับประทานอาหาร
ทันทีกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

การทำความสะอาดภาชนะ	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผงซักฟอกหรือน้ำยาล้างจาน	39	31.5	85	68.5	124	100.0
น้ำธรรมดา	18	31.6	39	68.4	57	100.0
ไม่ทำ	27	27.3	72	72.7	99	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$\chi^2 = 0.54 \quad df. = 2 \quad P = 0.76$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การทำความสะอาดภาชนะหลังรับประทานอาหาร
กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($P > 0.05$)

4.9 การปฏิบัติในแต่ละด้านของการสุขาภิบาล

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติด้านสุขาภิบาล เมื่อนำมาจัดเป็นกลุ่มตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 33 แสดงจำนวนและร้อยละ ของการปฏิบัติจำแนกในแต่ละด้านของการสุขาภิบาล

การสุขาภิบาล	การสุขาภิบาล ไม่ดี (ร้อยละ 0-50)		การสุขาภิบาล ดี (ร้อยละ 51-100)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	การสุขาภิบาลน้ำดื่ม	254	90.7	26	9.3	280
การกำจัดสิ่งขี้ถ่าย	83	29.6	197	70.4	280	100.0
การกำจัดขยะมูลฝอย	71	25.4	209	74.6	280	100.0
การสุขาภิบาลที่ห้กอาศัย	92	32.9	188	67.1	280	100.0
การสุขาภิบาลอาหาร	71	25.4	209	74.6	280	100.0

เมื่อจัดระดับของการปฏิบัติในแต่ละด้านของการสุขาภิบาล พบว่า การกำจัดขยะมูลฝอย และการสุขาภิบาลอาหาร มีครอบครัวที่มีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์การสุขาภิบาลดี ร้อยละ 74.6 รองลงมาคือ การกำจัดสิ่งขี้ถ่าย ร้อยละ 70.4 ถัดมาคือ การสุขาภิบาลที่ห้กอาศัย ร้อยละ 67.1 และต่ำสุดคือ การสุขาภิบาลน้ำดื่ม เพียงร้อยละ 9.3 เท่านั้น

4.10 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติในแต่ละด้านของการสุขาภิบาลกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลน้ำดื่ม การกำจัดสิ่งขี้ถ่ายการกำจัดขยะมูลฝอย การสุขาภิบาลที่หิ้งอาศัยและการสุขาภิบาลอาหาร กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี ปรากฏผลดังนี้

4.10.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลน้ำดื่มกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลน้ำดื่มกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการสุขาภิบาลน้ำดื่ม						
การสุขาภิบาลดี	8	30.8	18	69.2	26	100.0
การสุขาภิบาลไม่ดี	76	29.9	178	70.1	254	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 0.02 \quad df. = 1 \quad P = 0.89$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสุขาภิบาลน้ำดื่มที่แตกต่างกัน กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

4.10.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการกำจัดสิ่งขี้ถ่าย กับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติการกำจัดสิ่งขี้ถ่ายกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

ด้านการกำจัดสิ่งขี้ถ่าย	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การสุขาภิบาลดี	42	21.3	155	78.7	197	100.0
การสุขาภิบาลไม่ดี	42	50.6	41	49.4	83	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 22.5 \quad df. = 1 \quad P = 0.00$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการกำจัดสิ่งขี้ถ่ายที่แตกต่างกันกับการเกิด
โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($P < 0.001$)

4.10.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการกำจัดขยะมูลฝอยกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการกำจัดขยะมูลฝอยกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วง

ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	การสุขาภิบาลดี	59	28.2	150	71.8	209
การสุขาภิบาลไม่ดี	25	35.2	46	64.8	71	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 0.92 \quad df. = 1 \quad P = 0.34$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการกำจัดขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน กับการ
เกิด โรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
(P > 0.05)

4.10.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลที่พิกอาศัยกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 37 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลที่พิกอาศัยกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

ด้านการสุขาภิบาลที่พิกอาศัย	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การสุขาภิบาลดี	48	25.5	140	74.5	188	100.0
การสุขาภิบาลไม่ดี	36	39.1	56	60.9	92	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 4.80 \quad df. = 1 \quad P = 0.03$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสุขาภิบาลที่พิกอาศัยที่แตกต่างกัน กับ
การเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($P < 0.05$)

4.10.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลอาหารกับการเกิดโรค
อุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี

ตาราง 38 ความสัมพันธ์ระหว่าง การปฏิบัติด้านการสุขาภิบาลอาหารกับการเกิดโรคอุจจาระร่วง

ด้านการสุขาภิบาลอาหาร	ป่วย		ไม่ป่วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การสุขาภิบาลดี	57	27.3	152	72.7	209	100.0
การสุขาภิบาลไม่ดี	27	38.0	44	62.0	71	100.0
รวม	84	30.0	196	70.0	280	100.0

$$X^2 = 2.43 \quad df. = 1 \quad P = 0.12$$

ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสุขาภิบาลอาหารที่แตกต่างกัน กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0 - 4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)